

Marcin Piętkowski

Nowelizacja zasad punktowania publikacji w czasopismach naukowych i monografiach naukowych

W artykule przedstawiono krótką historię zmian prawnych dotyczących publikowania, opierając się na ustawach, rozporządzeniach i komunikatach. Następnie zaprezentowano ogólne uwarunkowania prawne w zakresie publikowania, przedstawiając zagadnienie jednostki naukowej, afiliacji, maksymalnej możliwej liczby publikacji przedstawianej do kompleksowej oceny jednostki oraz grupy nauk. W kolejnej części przedstawiono zasady punktowania publikacji w czasopismach naukowych oraz zasady podziału punktów w przypadku współautorstwa. Na końcu zaprezentowano zasady punktowania monografiach naukowych.

Słowa kluczowe: punktowanie publikacji, czasopisma naukowe, monografie naukowe

Wprowadzenie

Po ponad dwóch latach ukształtowały się nowe zasady punktowania publikacji w czasopismach naukowych (a obecnie także innych publikacji) oraz monografiach naukowych. Wprowadzono zmiany, ale zachowano podstawowe tzw. parametry (choć zmieniono punktację), z niektórych parametrów zrezygnowano, inne zaś dodano.

Na podstawie ustawy z 30.04.2010 Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki, w dniu 1.10.2010 weszła w życie ustawa z 30.04.2010 o zasadach finansowania nauki, zastępując poprzednią ustawę z 8.10.2004 o zasadach finansowania nauki (*Ustawa... 2010a; Ustawa... 2010b*). Tym samym stały się nieobowiązujące (ze względu na uchyloną podstawę prawną) wydane na jej podstawie trzy rozporządzenia w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową, dotyczące m.in. punktowania publikacji w czasopismach i monografiach naukowych, i wydawanych na ich podstawie komunikatów w sprawie wykazów czasopism naukowych (*Rozporządzenie... 2007; Rozporządzenie... 2009, Rozporządzenie... 2010; Ustawa... 2004*). Do nowej ustawy (z 2010 roku) nie wydano jednak odpowiedniego rozporządzenia będącego podstawą określania punktów za publikacje (rozpoczęto dopiero prace nad opraco-

wywaniem nowych kryteriów i parametrów). Z prawnego punktu widzenia stare przepisy już nie obowiązywały, a nowe nie zostały jeszcze wydane. Jednak przy liczeniu punktów za publikację powszechnie przyjmowano dotychczasowe przepisy, niekiedy być może nawet nie wiedząc, że już nie obowiązują.

Dopiero 13.07.2012 (na podstawie wspomnianej ustawy z 2010 o zasadach finansowania nauki) wydano rozporządzenie w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii jednostkom naukowym, dotyczące m.in. punktowania za publikacje (*Rozporządzenie...* 2012; *Ustawa...* 2010a). Znane już były zasady punktowania monografiach naukowych, ogłoszone w ww. rozporządzeniu. Ciągłe jednak nie wydawano komunikatu w sprawie wykazu czasopism naukowych. Nadal nie było więc wiadomo, które czasopisma są punktowane i ile punktów przysługuje za opublikowanie w nich artykułu.

Na podstawie wspomnianego rozporządzenia, w dniu 17.09.2012 wydano komunikat w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikacje w tych czasopismach. Załącznikiem do tego komunikatu był wykaz czasopism naukowych (*Komunikat...* 2012b). Na podstawie rozporządzenia można było wnioskować, iż punktacja ta obowiązuje za rok 2012 (*Rozporządzenie...* 2012). Nie wspomniano jednak, jaka punktacja obowiązuje za rok 2011, a właściwie także koniec roku 2010, dokładnie od 1.10.2010 do 31.12.2011 (kiedy nie obowiązywały żadne przepisy). Sprawę rozstrzygnął dopiero kolejny komunikat (z 21.12.2012), w którym ogłoszono znowelizowany wykaz czasopism naukowych, z zaznaczeniem, że będzie on obowiązywał za rok 2011 i 2012 podczas przeprowadzania oceny jednostek naukowych w roku 2013 (*Komunikat...* 2012c). Ocena ta będzie obejmowała lata 2009–2012. Za rok 2009 do oceny jednostki będzie stosowany wykaz czasopism naukowych z roku 2009, natomiast do oceny za rok 2010 – z roku 2010 (*Pytania...* 2013).

Obecnie funkcjonujące podstawy prawne dotyczące punktowania publikacji w czasopismach naukowych i monografiach naukowych przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1

Prawne podstawy punktowania publikacji w czasopismach naukowych i monografiach naukowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Komunikat...* 2012c; *Rozporządzenie...* 2012; *Ustawa...* 2010a; *Ustawa...* 2010b.

Ogólne uwarunkowania prawne w zakresie publikowania

Publikowanie w czasopismach naukowych i wydawanie monografii naukowych zaliczane jest do osiągnięć naukowych i twórczych przy kompleksowej ocenie jednostki naukowej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych, i związane jest z przyznawaniem jednostce kategorii naukowej (*Rozporządzenie...* 2012).

Jednostkami naukowymi są jednostki prowadzące w sposób ciągły badania naukowe lub prace rozwojowe i zaliczają się do nich: podstawowe jednostki organizacyjne uczelni w rozumieniu statutów tych uczelni, jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze, międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych przepisów, działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Polska Akademia Umiejętności oraz inne jednostki organizacyjne, wcześniej niewymienione, posiadające osobowość prawną i siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym przedsiębiorcy posiadający status centrum badawczo-rozwojowego (Ustawa... 2010a).

Afiliacja jest wskazaniem przez autora lub współautora publikacji w czasopiśmie naukowym lub monografii naukowej jednostki naukowej lub jednostek naukowych jako miejsca realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych, których wyniki stanowią podstawę opracowania publikacji lub monografii naukowej. Przy kompleksowej ocenie jednostki naukowej nie są uwzględniane: publikacje w czasopiśmie naukowym lub monografii naukowej (w tym publikacje i monografie wieloautorskie) wykazane więcej niż raz, monografie naukowe i rozdziały w monografii naukowej wykazane jednocześnie (jako ta sama pozycja), ta sama publikacja naukowa lub monografia naukowa wykazana przez różne jednostki naukowe (z wyłączeniem publikacji i monografii wieloautorskich) oraz publikacje lub monografie naukowe niezgodne z afiliacją podaną przez ich autora lub autorów (*Rozporządzenie...* 2012).

Ważona liczba publikacji naukowych oraz monografii naukowych¹, uwzględnianych przy kompleksowej ocenie jednostki naukowej, nie może być większa niż $3N$, gdzie N jest średnią arytmetyczną, z okresu objętego ankietą, liczby pracowników zatrudnionych w jednostce naukowej w poszczególnych latach przy realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych w ramach stosunku pracy, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, w odniesieniu do całorocznego okresu zatrudnienia i ustalaną na podstawie corocznie składanych przez pracowników oświadczeń do celów ubiegania się o przyznanie środków finansowych na działalność statutową. Liczbę $3N$ pomniejsza się o liczbę $2N_0$, gdzie N_0 jest liczbą pracowników, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, uwzględnianych przy określaniu liczby N , którzy byli zatrudnieni w jednostce naukowej przez cały czas podlegający ocenie i nie byli autorami lub współautorami publikacji naukowych oraz monografii naukowych (szerzej: osiągnięć naukowych lub twórczych). Liczba N_0 nie obejmuje pracowników inżynieryjno-technicznych. Do publikacji w czasopismach naukowych i monografiach naukowych zalicza się publikacje i monografie tych autorów lub współautorów, którzy zostali uwzględnieni przy określaniu liczby N i wskazali daną jednostkę naukową w afiliacji.

Zależnie od grupy nauk (tabela 1) przypisywane są różne parametry w zakresie publikacji w czasopismach naukowych i monografiach naukowych (por. tabela 2 i tabela 4) (*Rozporządzenie...* 2012).

¹ Liczba ta dotyczy również kilku innych parametrów osiągnięć naukowych i twórczych (*Rozporządzenie...* 2012), niebranych pod uwagę w dalszej części artykułu ze względu na jego charakter.

Tabela 1
Grupy nauk do kompleksowej oceny jednostki naukowej

Grupa nauk	Dziedzina nauk / sztuk
Humanistyczne i społeczne	Humanistyczne, teologiczne, społeczne, ekonomiczne i prawne
Ścisłe i inżynierskie	Matematyczne, fizyczne, chemiczne ^{a)} i techniczne ^{b)}
Nauki o życiu	Biologiczne, o Ziemi ^{c)} , rolnicze, leśne, weterynaryjne, medyczne, farmaceutyczne, o zdrowiu i o kulturze fizycznej
Nauki o sztuce i twórczości artystycznej	Nauki o sztuce (z dziedziny nauk humanistycznych), sztuki filmowe, sztuki muzyczne, sztuki plastyczne, sztuki teatralne ^{d)}

a) Nauki matematyczne, fizyczne, chemiczne należą do obszaru nauk ścisłych.

b) Nauki techniczne należą do obszaru nauk technicznych, i są tutaj określone jako inżynierskie.

c) Nauki biologiczne i o Ziemi należą do obszaru nauk przyrodniczych.

d) Sztuki filmowe, muzyczne, plastyczne i teatralne należą do obszaru sztuki.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rozporządzenie...* 2011b; *Rozporządzenie...* 2012.

Punktowanie publikacji w czasopismach naukowych

Zgodnie z rozporządzeniem z 13.07.2012 w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii jednostkom naukowym Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego ogłasza w formie komunikatu w Biuletynie Informacji Publicznej, nie rzadziej niż raz w roku, wykaz czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikację w tych czasopismach. Wykaz ten składa się z trzech części: A – czasopisma posiadające współczynnik wpływu Impact Factor (IF), znajdujące się w bazie Journal Citation Reports (JCR), B – nieposiadające tego współczynnika oraz C – znajdujące się w bazie European Reference Index for the Humanities (ERIH) (*Rozporządzenie...* 2012).

Wykaz ten jest wynikiem prac specjalistycznego zespołu, powoływanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, który nadzoruje, ocenia i przedstawia ministrowi propozycję liczby punktów przyznawanych za publikacje naukowe w czasopismach objętych wykazem. Dla czasopism z części A i C wykazu podstawą przyznawania punktów były odpowiednio: Impact Factor i baza ERIH. Natomiast dla czasopism nieposiadających Impact Factor (są to w zdecydowanej większości czasopisma wydawane w Polsce), umieszczane następnie w części B wykazu, do oceny, poza innymi kryteriami i parametrami, przyjęto wiele kryteriów, mających na celu umiędzynarodowienie czasopisma. Są nimi m.in.: indeksacja w zagranicznych bazach danych, zagraniczna afiliacja autorów, zagraniczni recenzenci, język publikacji, osoby z zagranicy w radzie naukowej czasopisma (*Komunikat...* 2012a).

Każda część wykazu czasopism naukowych składa się z następujących kolumn: lp., tytuł czasopisma, nr ISSN oraz liczba punktów za publikację (*Komunikat...* 2012b; *Komunikat...* 2012c). W najnowszym wykazie czasopism naukowych, opublikowanym 21.12.2012 w części A wykazu znajduje się 10230 czasopism, w części B – 1854 czasopisma i w części C – 4337 czasopisma (*Komunikat...* 2012c). Punktację za publikację w czasopismach z po-

szczególnych części wykazu czasopism naukowych przedstawiono w tabeli 2. Za publikację w czasopiśmie naukowym przyznaje się liczbę punktów, jaka obowiązywała według wykazu opublikowanego na koniec danego roku kalendarzowego, w którym ukazała się publikacja (*Rozporządzenie...* 2012).

Tabela 2
Punktacja za publikację w czasopismach naukowych

Parametr	Liczba punktów
Publikacja w czasopiśmie naukowym posiadającym współczynnik wpływu Impact Factor (IF), znajdującym się w bazie Journal Citation Report (JCR), wymienionym w części A wykazu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego	15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 lub 50 pkt
Publikacja w czasopiśmie naukowym nieposiadającym współczynnika wpływu Impact Factor (IF), wymienionym w części B wykazu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 lub 10 pkt
Publikacja w czasopiśmie naukowym znajdującym się w bazie European Reference Index for the Humanities (ERIH), wymienionym w części C wykazu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego ^{a)}	10, 12 lub 14 pkt
Publikacja o objętości co najmniej 0,5 arkusza wydawniczego w innym zagranicznym czasopiśmie naukowym w języku podstawowym dla danej dyscypliny lub w języku kongresowym ^{a)}	4 pkt
Publikacja w recenzowanych materiałach z konferencji naukowej, uwzględnionej w Web of Science; liczba punktów odpowiada najwyższej punktowanej publikacji w czasopiśmie naukowym krajowym nieposiadającym współczynnika wpływu Impact Factor (IF), wymienionym w części B wykazu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego ^{b)}	maksymalnie 10 pkt

a) Tylko dla grupy nauk humanistycznych i społecznych oraz grupy nauk o sztuce i twórczości artystycznej.

b) Tylko dla grupy nauk ścisłych i inżynierskich oraz grupy nauk o życiu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Komunikat...* 2012a; *Komunikat...* 2012b; *Komunikat...* 2012c; *Rozporządzenie...* 2012.

W porównaniu do poprzednio opublikowanego wykazu czasopism naukowych (z roku 2010) punktacja za publikację z części A wykazu została podniesiona (choć oczywiście nie musi dotyczyć wszystkich i tych samych czasopism) i rozszerzona (wtedy było to – 13, 20, 27, 32 lub 40 pkt, a obecnie – 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 lub 50 pkt). Pozostawiono także jej skokowy charakter. Zupełnie inaczej wygląda natomiast punktacja za publikację w czasopiśmie z części B wykazu czasopism naukowych. Wcześniej miała ona charakter skokowy i przyjmowała wartości – 1, 2, 6 i 9 pkt, a obecnie może to być każda liczba z zakresu od 1 do 10 pkt (*Rozporządzenie...* 2010; Piętlowski 2011).

W bazie ERIH z 2011 roku (pierwsza została opublikowana w 2007 roku) (ESF 2013) znajdują się czasopisma z zakresu nauk humanistycznych z następujących dziedzin: antropologia, filologia klasyczna, społeczna i kulturowa tożsamość płci (tzw. gender studies), historia, filozofia nauki, językoznawstwo, literatura, muzykologia, badania nad pedagogiką i edukacją, filozofia oraz psychologia (ESF 2013; Piętlowski 2011). Czasopisma te mogą otrzymać kategorię NAT lub podkategorię INT1 i INT2 (w ramach kategorii INT) (ESF 2013).

Kategoria NAT odpowiada 10 pkt, podkategoria INT2 – 12 pkt, a podkategoria INT1 – 14 pkt (*Komunikat...* 2012a). Kategoria NAT obejmuje czasopisma europejskie o uznanym znaczeniu naukowym w określonej dziedzinie. Najczęściej są one ograniczone językowo, przeznaczone dla krajowej społeczności czytelników i rzadko cytowane poza krajem wydania. Kategoria INT obejmuje czasopisma zarówno europejskie, jak i pozaeuropejskie, regularnie cytowane na świecie, o znaczącej (INT2) lub wysokiej (INT1) rozpoznawalności i wpływie na środowisko naukowe w różnych dziedzinach i krajach. W obecnej bazie ERIH nie znalazły się jeszcze czasopisma z takich dziedzin jak: archeologia, sztuka i historia sztuki oraz nauki o religii (ESF 2013). Baza ta nie obejmuje natomiast w ogóle czasopism np. z zakresu nauk ekonomicznych czy ścisłych (Pigłowski 2011). Część C wykazu czasopism naukowych została wprowadzona po raz pierwszy (*Komunikat...* 2012b; *Komunikat...* 2012c). W poprzednim wykazie czasopism naukowych nie istniała bowiem opublikowana w obecnym kształcie część C, obejmująca czasopisma naukowe znajdujące się w bazie European Reference Index for the Humanities (ERIH). Jednak w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25.05.2010 zmieniającego rozporządzenie w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową wskazano na tę bazę i określono sposób punktowania publikacji, zależnie od kategorii, w której znalazło się dane czasopismo naukowe: kategoria C (zasięg lokalny, 10 pkt), kategoria B (zasięg regionalny, 15 pkt) kategoria A (zasięg ogólnosiwiatowy, 20 pkt) (*Rozporządzenie...* 2010; Pigłowski 2011). Kategorie C, B i A odpowiadają obecnie przyjętym kategoriom NAT, INT2 i INT1.

W obecnie obowiązującym wykazie czasopism naukowych przyjęto nowy parametr – publikacja o objętości co najmniej 0,5 arkusza wydawniczego² w innym zagranicznym czasopiśmie naukowym w języku podstawowym dla danej dyscypliny lub w języku kongresowym³ (4 pkt). Parametr ten dotyczy tylko grupy nauk humanistycznych i społecznych oraz nauk o sztuce i twórczości artystycznej (*Rozporządzenie...* 2012).

Wprowadzono także inny parametr, tylko dla grupy nauk ścisłych i inżynierskich oraz nauk o życiu. Są to publikacje w recenzowanych materiałach z konferencji naukowej, uwzględnionej w Web of Science. Liczba punktów odpowiada najwyższej punktowanej publikacji w czasopiśmie naukowym krajowym nieposiadającym współczynnika wpływu Impact Factor (IF). Jest to część B wykazu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, stąd też za taką publikację można otrzymać maksymalnie 10 pkt (*Rozporządzenie...* 2012).

Usunięto natomiast następujące parametry: redaktor naczelny czasopisma naukowego (podwójna liczba punktów przypisanych czasopismu), publikacja w czasopiśmie zagranicznym (adres redakcji poza Polską), nieposiadającym IF opublikowanego przez JCR, wydawanym w języku innym niż angielski (1 pkt) i wydawanym w języku angielskim (2 pkt) (*Rozporządzenie...* 2012; Pigłowski 2011).

² Arkusz wydawniczy to 40 tys. znaków ze spacjami (*Wielka Encyklopedia...* 2001).

³ Termin „język kongresowy” nie jest stosowany w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 13.07.2012 w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym. Tutaj jednak przyjęto go dla zwiększenia czytelności tabeli 2 (i także tabeli 4). Przez język kongresowy autor rozumie wymieniane łącznie języki: angielski, niemiecki, francuski, hiszpański, rosyjski lub włoski (*Rozporządzenie...* 2012). W poprzednich rozporządzeniach także nie używano terminu „język kongresowy”, ale „język angielski lub podstawowy dla danej dyscypliny” (*Rozporządzenie...* 2007; *Rozporządzenie...* 2009; *Rozporządzenie...* 2010).

Jeśli autor w jednej publikacji wykazuje wiele afiliacji, punkty może otrzymać tylko jedna jednostka naukowa, wskazana przez autora. Za publikacje nie uznaje się artykułów zamieszczonych w suplementach, zeszytach specjalnych, materiałach konferencyjnych, a także artykułów popularnonaukowych i o nienaukowym charakterze. Jednostka naukowa otrzymuje punkty przewidziane dla danej publikacji w zależności od liczby autorów (tabela 3) (*Rozporządzenie...* 2012).

Tabela 3
Podział punktów dla jednostki naukowej za publikację naukową
w zależności od liczby autorów

Liczba autorów	Liczba punktów
Do 10 autorów	100% pkt
Powyżej 10 autorów	100% pkt, jeśli co najmniej 20% autorów jest pracownikami jednostki
	75% pkt, jeśli co najmniej 10% autorów jest pracownikami jednostki
	50% pkt, jeśli mniej niż 10% autorów jest pracownikami jednostki

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rozporządzenie...* 2012.

Punktowanie monografii naukowych

Monografiami są w szczególności: edycje tekstów źródłowych, leksykografie, atlasy i mapy wieloaspektowe, tłumaczenia publikacji zagranicznych wraz z opracowaniem redakcyjnym, tematyczne encyklopedie i leksykony, komentarze do ustaw, opracowania krytyczne tekstów literackich, słowniki biograficzne i bibliograficzne, bibliografie, katalogi zabytków (*Rozporządzenie...* 2012). Definicja monografii naukowej została więc w znaczącym stopniu doprecyzowana i rozszerzona w porównaniu z definicjami podawanymi w poprzednio wydawanych rozporządzeniach.

W zakresie grupy nauk humanistycznych i społecznych oraz grupy nauk o sztuce i twórczości artystycznej monografią naukową jest także opracowanie naukowe, zawierające spójne tematycznie referaty wygłoszone na konferencji lub konferencjach naukowych, zaliczane do osiągnięć naukowych i twórczych jednostki naukowej, jeśli spełnia jednocześnie następujące warunki: jest spójna tematycznie i recenzowana, zawiera bibliografię naukową, ma co najmniej 6 arkuszy wydawniczych, jest opublikowana jako książka lub odrębny tom i przedstawia zagadnienie w sposób oryginalny i twórczy. Nie zalicza się natomiast do osiągnięć naukowych i twórczych jednostki naukowej monograficznych artykułów opublikowanych w czasopiśmie, skryptów i podręczników akademickich, powieści, zbiorów poezji, zbiorów opowiadań i reportaży, pamiętników i dzienników oraz wznowień monografii naukowych. Do osiągnięć jednostki naukowej zalicza się także rozdział w monografii naukowej stanowiący opracowanie naukowe o objętości co najmniej 0,5 arkusza wydawniczego lub odrębne mapy (*Rozporządzenie...* 2012). Dotychczas podręcznik aka-

demicki⁴ i monografia naukowe były traktowane jako terminy wręcz tożsame (bo pisane zawsze łącznie). Obecnie podręcznik akademicki przestał być już punktowany – wskazuje to na dążenie ustawodawcy do oddzielenia kształcenia studentów od nauki. Wydawanie monografi naukowych w ramach konferencji (z traktowaniem artykułów zgłoszonych na konferencję jako kolejnych rozdziałów monografii) było często spotykanym zjawiskiem, jednak dopiero w obecnym rozporządzeniu zostało zapisane. Zależnie od dziedziny nauk za rozdział uznawano opracowanie o objętości 0,5 lub 1 arkusza wydawniczego, teraz zaś ujednolicono to do 0,5 arkusza. W tabeli 4 przedstawiono obecnie obowiązującą punktację dotyczącą monografi naukowych.

Tabela 4
Punktacja za publikację w monografiach naukowych

Parametr	Liczba punktów
Autorstwo monografii naukowej w języku podstawowym w danej dyscyplinie naukowej lub w językach kongresowych ^{a)} ; Autorstwo monografii naukowej w językach kongresowych ^{b) c)}	25 pkt
Autorstwo monografii naukowej w języku polskim (jeżeli język polski nie jest językiem podstawowym w danej dyscyplinie naukowej) lub w języku innym niż języki kongresowe ^{a)} ; Autorstwo monografii naukowej w języku polskim ^{b)} ; Autorstwo monografii naukowej w języku polskim lub w języku innym niż języki kongresowe ^{c)}	20 pkt
Autorstwo rozdziału w monografii naukowej w języku podstawowym w danej dyscyplinie naukowej lub w językach kongresowych ^{a)} ; Autorstwo rozdziału w monografii naukowej w językach kongresowych ^{b) c)}	5 pkt
Autorstwo rozdziału w monografii naukowej w języku polskim (jeżeli język polski nie jest językiem podstawowym w danej dyscyplinie naukowej) lub w języku innym niż języki kongresowe ^{a)} ; Autorstwo rozdziału w monografii naukowej w języku polskim ^{b)} ; Autorstwo rozdziału w monografii naukowej w języku polskim lub w języku innym niż języki kongresowe ^{c)}	4 pkt
Redakcja naukowa monografii naukowej wieloautorskiej w języku podstawowym w danej dyscyplinie naukowej lub w językach kongresowych ^{a)} ; Redakcja naukowa monografii naukowej wieloautorskiej w językach kongresowych ^{b) c)}	5 pkt
Redakcja naukowa monografii naukowej wieloautorskiej w języku polskim (jeżeli język polski nie jest językiem podstawowym w danej dyscyplinie naukowej) lub w języku innym niż języki kongresowe ^{a)} ; Redakcja naukowa monografii naukowej wieloautorskiej w języku polskim ^{b)} ; Redakcja naukowa monografii naukowej wieloautorskiej w języku polskim lub w języku innym niż języki kongresowe ^{c)}	4 pkt

^{a)} Dla grupy nauk humanistycznych i społecznych.

^{b)} Dla grupy nauk ścisłych i inżynierskich oraz grupy nauk o życiu.

^{c)} Dla grupy nauk o sztuce i twórczości artystycznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rozporządzenie...* 2012.

⁴ Termin „podręcznik akademicki” występował w rozporządzeniu z roku 2007 i 2009 (*Rozporządzenie...* 2007; *Rozporządzenie...* 2009), natomiast termin „podręcznik autorski” występował w rozporządzeniu z roku 2010 (*Rozporządzenie...* 2010).

Publikacja monografii naukowej lub rozdziału w monografii naukowej w języku kongresowym jest punktowana wyżej niż w języku polskim (odpowiednio 25 pkt i 20 pkt oraz 5 pkt i 4 pkt) (*Rozporządzenie... 2012*). Punktacja ta została zmieniona, ponieważ wcześniej było to odpowiednio: 12 pkt i 3 pkt za monografię i rozdział w języku polskim wobec 24 pkt i 7 pkt za monografię i rozdział w języku angielskim lub podstawowym dla danej dyscypliny (*Rozporządzenie... 2007*; *Rozporządzenie... 2009*; *Rozporządzenie... 2010*). Punktacja za redakcję naukową wieloautorskiej monografii naukowej w języku kongresowym pozostała bez zmian (5 pkt), natomiast w języku polskim została podniesiona z 3 pkt na 4 pkt (*Rozporządzenie... 2007*; *Rozporządzenie... 2009*; *Rozporządzenie... 2010*; *Rozporządzenie... 2012*).

Liczba punktów uzyskanych przez jednostkę naukową łącznie za rozdziały zamieszczone w wieloautorskiej monografii naukowej nie może przekroczyć liczby punktów przyznawanych za tę monografię. Jeśli w wieloautorskiej monografii naukowej nie określono autorów poszczególnych rozdziałów, punkty przyznaje się na takich samych zasadach, jakie są przyjęte dla publikacji w czasopiśmie naukowym (por. tabela 3). Jeśli ta sama osoba jest jednocześnie autorem rozdziału / rozdziałów w wieloautorskiej monografii naukowej lub jest współautorem wieloautorskiej monografii naukowej, gdzie nie określono autorów poszczególnych rozdziałów, i jest jednocześnie jej redaktorem naukowym, punkty przyznaje się także za redakcję naukową (*Rozporządzenie... 2012*). Ponieważ łączna liczba punktów za rozdziały w monografii naukowej nie może przekroczyć liczby punktów za nią przyznawanych, autorzy z danej jednostki naukowej mogą w monografii zamieścić najwyżej 5 rozdziałów (20 pkt / 4 pkt).

Podsumowanie

Parametry oceny punktowej, jakże ważnej dla każdego pracownika naukowego (jako autora), nadal wydawane są na podstawie ustawy o zasadach finansowania nauki, która z rozwojem naukowym pracownika ma tylko pośredni związek. Autor jest tutaj dopiero na drugim miejscu, ponieważ punktowanie stosowane jest do oceny jednostki naukowej i warunkuje otrzymanie przez nią mniejszych lub większych środków finansowych. Znacznie bardziej właściwie byłoby połączenie tej ustawy z ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (a także innymi ustawami dotyczącymi nauki), np. pod nazwą Prawo o nauce. Zmniejszyłoby to znacząco rozproszenie i prze-regulowanie nie tylko tych, ale także innych zagadnień związanych z nauką.

W trakcie opracowywania (przez ostatnie dwa lata) nowych zasad punktowania publikacji naukowych i monografii naukowych autorzy nie byli w stanie planować swojego rozwoju naukowego w zakresie publikowania. Dodatkowym, wprowadzonym już na stałe, utrudnieniem dla każdego autora jest zasada obowiązywania punktacji za dany rok według wykazu publikowanego pod koniec tego roku. Powinno być raczej odwrotnie, ponieważ za publikację w niektórych czasopiśmie można otrzymać mniej punktów niż się planowało, albo nawet nie otrzymać ich wcale (jeśli czasopismo znajdzie się poza wykazem). Wprowadzenie przy poprzedniej ocenie jednostki zasady obowiązywania wykazu z roku 2009 do oceny za rok 2009 jest rozwiązaniem niekorzystnym dla autora, tym bardziej że przy wcześniejszej ocenie jednostek dla tego roku stosowano wykaz z roku 2010 o wyższej

punktacji. Szczególną uwagę zwraca także wprowadzenie zapisu o pomniejszaniu przy ocenie maksymalnej liczby publikacji $3N$ dla jednostki o $2N_0$, gdzie N_0 jest liczbą pracowników niepublikujących. Zmusi to jednostkę naukową do znacznie dokładniejszej oceny i mobilizowania zatrudnionych pracowników.

Skala punktacji dla czasopism z części A wykazu czasopism naukowych została nieco podniesiona (15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 lub 50 pkt, wcześniej 13, 20, 27, 32 lub 40 pkt), a obniżona została punktacja z części C wykazu (10, 12 lub 14 pkt, wcześniej 10, 15 lub 20 pkt). Istotną zmianą jest znaczące uelastycznienie skali punktacji dla czasopism z części B wykazu (każda wartość z przedziału od 1 do 10 pkt). Przyjęcie takiej skali spowodowało spadek punktacji za publikację w wielu czasopismach naukowych, którym wcześniej przyznano 6 lub 9 pkt. Do wykazu czasopism punktowanych wprowadzono kolumnę z numerem ISSN. Jest to istotna zmiana, pozwalająca na szybszą i bardziej jednoznaczną identyfikację czasopisma naukowego. Znacząco podniesiono punktację za monografię naukową w języku polskim (z 12 do 20 pkt). Pozostałe parametry z grupy monografii naukowych nie zmieniły się zasadniczo.

Uwagę zwraca także przyjęcie różnych kryteriów i parametrów zmierzających do umiędzynarodowienia sposobu wydawania czasopisma na pewno wpłynie na zmniejszenie liczby artykułów w języku polskim (teraz w zdecydowanej przewadze zamieszczanych w wydawanych w Polsce czasopismach naukowych) na rzecz przede wszystkim języka angielskiego, w mniejszym stopniu innych języków kongresowych. Do publikowania w języku angielskim stopniowo zmusi także autorów duża różnica pomiędzy punktacją czasopism z części B wykazu czasopism naukowych wobec czasopism z części A, a nawet części C wykazu. Wyżej punktowane czasopisma z części B wykazu czasopism naukowych mogą stopniowo nakładać na autorów obowiązek nadsyłania artykułów wyłącznie w języku angielskim, by następnie (poprzez Journal Citation Reports) wejść do części A wykazu. Podniosłoby to znacznie prestiż czasopism wydawanych w Polsce, a ponadto polscy autorzy mieliby większe możliwości publikacyjne – nie musieliby zawsze przełamywać psychicznej bariery przy wysyłaniu artykułu do wydawanego za granicą, często amerykańskiego, czasopisma z części A wykazu czasopism naukowych. W obecnym wykazie w części A znajduje się bowiem bardzo niewiele czasopism wydawanych w Polsce.

Dla osób ubiegających się o stopień doktora habilitowanego, zamieszczenie artykułów w czasopismach z części A wykazu staje się już obecnie koniecznością – por. (*Rozporządzenie...* 2011a). Szczególną uwagę należy tu jednak zwrócić na nauki społeczne (w tym ekonomiczne). Z jednej strony brak takich czasopism wydawanych w Polsce (i przez to konieczność zgłaszania artykułów do czasopism zagranicznych) może być istotnym utrudnieniem. Z drugiej jednak strony konieczne dla młodych pracowników nauki jest bardzo dobre poznanie języka angielskiego ze szczególnym uwzględnieniem dziedziny, którą się zajmują. Ponadto, należy w Polsce położyć nacisk na prowadzenie rzeczywistych badań, a nie tylko pisanie artykułów teoretycznych (zestawieniowych, przeglądowych), stanowiących bezwzględnie większość. Takich artykułów nie zamieszcza się raczej w czasopismach z części A wykazu. Tak więc, bez istotnej zmiany (przekierowania się autorów z teorii na badania z zastosowaniem statystyki) nauki społeczne w Polsce nie będą w stanie się nigdy rozwinąć, a cytowalność polskich autorów nadal będzie bardzo niska.

Literatura

ESF 2013

(European Science Foundation), *European Reference Index for the Humanities (ERIH)*, <http://www.esf.org/research-areas/humanities/erih-european-reference-index-for-the-humanities.html>, 8.01.2013.

Komunikat... 2012a

Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 14.09.2012 w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism, http://www.bip.nauka.gov.pl/_gAllery/20/10/20102/20120914_komunikat_ocena_czasopism.pdf, 9.01.2013.

Komunikat... 2012b

Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 17.09.2012 w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikacje w tych czasopi-smach, <http://www.nauka.gov.pl/finansowanie/finansowanie-nauki/dzialalnosc-statutowa/ocena-jednostek-naukowych/lista-czasopism-punktowanych/ujednolicony-wykaz-czasopism-naukowych/ujednolicony-wykaz-czasopism-naukowych/arttykul/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-w-sprawie-wykazu-czasopism-naukowych/> oraz http://www.bip.nauka.gov.pl/_gAllery/20/10/20107/20120917_Komunikat_-_lista_czasopism.pdf, 8.01.2013.

Komunikat... 2012c

Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 21.12.2012 w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikacje w tych czasopi-smach, <http://www.nauka.gov.pl/finansowanie/finansowanie-nauki/dzialalnosc-statutowa/ocena-jednostek-naukowych/lista-czasopism-punktowanych/ujednolicony-wykaz-czasopism-naukowych/ujednolicony-wykaz-czasopism-naukowych/arttykul/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-w-sprawie-wykazu-czasopism-naukowych-1/> oraz http://www.bip.nauka.gov.pl/_gAllery/21/26/21265/20121221_Komunikat_lista_czasopism_grudzien_2012.pdf, 8.01.2013.

Piętlowski M. 2011

Prawny i moralny aspekt publikowania. „Nauka”, nr 3.

Pytania... 2013

Często zadawane pytania - odpowiedzi na pytania związane z kompleksową oceną działalności naukowej i badawczo-rozwojowej jednostek naukowych, <http://www.nauka.gov.pl/finansowanie/finansowanie-nauki/dzialalnosc-statutowa/ocena-parametryczna-jednostek-naukowych/ocena-jednostek-naukowych-od-2013-r/czesto-zadawane-pytania-odpowie-dzi-na-pytania-zwiazane-z-kompleksowa-ocena-dzialalnosci-naukowej-i-badawczo-rozwojowej-jednostek-naukowych/>, 9.01.2013.

Rozporządzenie... 2007

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 17.10.2007 w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową, Dz. U. 2007, nr 205, poz. 1489.

Rozporządzenie... 2009

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 24.07.2009 zmieniające rozporządzenie w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową, Dz. U. 2009, nr 126, poz. 1044.

Rozporządzenie... 2010

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25.05.2010 zmieniające rozporządzenie w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na działalność statutową, Dz. U. 2010, nr 93, poz. 559.

Rozporządzenie... 2011a

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1.09.2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, Dz. U. 2011, nr 196, poz. 1165.

Rozporządzenie... 2011b

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 8.08.2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz. U. 2011, nr 179, poz. 1065.

Rozporządzenie... 2012

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 13.07.2012 w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym, Dz. U. 2012, nr 0, poz. 877.

Ustawa... 2004

Ustawa z 8.10.2004 o zasadach finansowania nauki, Dz. U. 2004, nr 238, poz. 2390.

Ustawa... 2010a

Ustawa z 30.04.2010 o zasadach finansowania nauki, Dz. U. 2010, nr 96, poz. 615.

Ustawa... 2010b

Ustawa z 30.04.2010 Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki, Dz. U. 2010, nr 96, poz. 620.

Wielka encyklopedia... 2001

Wielka encyklopedia naukowa PWN. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, t. 2.